

## ประโยค ป.ธ. ๖

## แปล มครเป็นไทย

สอบ วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๓

๑. ดิโยชนปรมนติ เอตุล ดิโยชนํ ปรมํ ปมาณเมตีสฐาติ  
 ดิโยชนปรมา ตํ ดิโยชนปรมํฯ สมมฺมณฺณเตน มชฺเฌ จตุวา ยถา จตุสุ  
 ทิสาสฺ ทิยทฺธมฺมทิยทฺธมฺมโยชนํ โหติ เอวํ สมมฺมณฺณิตพฺพาฯ สเจ ปน มชฺเฌ  
 จตุวา เอเกกทิสโต ดิโยชนํ กรโณติ ฉโยชนา โหนฺตํติ น วฏฺฏติฯ  
 จตุรสฺสํ วา ติโกณํ วา สมมฺมณฺณเตน ยถา โกณโต โกณํ ดิโยชนํ  
 โหติ เอวํ สมมฺมณฺณิตพฺพาฯ สเจ หิ เยน เกณจิ ปริยฺนเตน เกสคฺคฺมตฺตมฺปิ  
 ดิโยชนํ อติกฺกามาติ อาปตฺติณฺจ อาปชฺชติ สํมา จ อสํมาว โหติฯ

นทีปารนฺติ เอตุล ปารยตฺติ ปารา ก็ ปารยติ นที นทียา  
 ปารา นทีปารา ตํ นทีปารํ อชฺโฆตฺตรมานนฺติ อตฺโถฯ เอตุล ปน นทียา  
 ลกฺขณํ นทีนิมิตฺเตสฺ วุตฺตณฺยเมวฯ ยตฺถสฺส ชฺวนาวา วาติ ยตฺถ นทียา  
 สัมพนฺธณฺญจฺานคเตสฺ ติตฺถเตสฺ นิจฺจสณฺจรณฺนาวา อสฺส ยา สพฺพนฺติเมน  
 ปริจฺเจเทน ปาชนปฺริเสน สทฺธิํ ตโย ชเน วหติฯ สเจ ปน สา นาวา  
 อูทฺธํ วา อโธ วา เกณจิเทว กรณฺเยน ปุณฺ อากมนฺตฺถาย นีตา วา  
 เถเนหิ วา หตา อวสฺสํ ลพฺภเนยฺยา ยา ปน วาเตน วา ฉินฺนพนฺธนา  
 วิจิหิ นทิมชฺฉํ นีตา อวสฺสํ อหริตพฺพา ปุณฺ ชฺวนาวา โหติ อูทฺเก  
 โอคเต ถลํ อุตฺสาทิตาปี สุรฺกาสฏฺฐาทีหิ ปุเรตฺวา จปีตาปี ชฺวนาวาฯ  
 สเจ ภินฺนนาวา วิสํขตฺปทรา วา น วฏฺฏติฯ มหาปทฺมตฺถโร ปนาห  
 สเจปี ตาวกาลีกํ นาवं อาเนตฺวา สัมพนฺธณฺญจฺานเ จเปตฺวา นิมิตฺตานิ  
 กิตฺเตนฺติ ชฺวนาวาเยว โหตฺติติฯ ตตฺร มหาสุมตฺถโร อาห นิมิตฺตํ วา  
 สํมา วา กมฺมวาจา ย คจฺฉติ น นาวาย ภควตา จ ชฺวนาวา อนุญญาตา  
 ตสฺมา นิพฺพุทฺชนาวาเยว วฏฺฏตฺติติฯ

๒. ชวเสตุ วาติ ยตถ รุกขสงฆาณุมโย วา ปทรรพทโธ วา  
 ชงฆมสตุเสตุ วา หตฺถิสสุสาทีนํ สลยจรณโยคุโค มหาเสตุ วา อตฺถิ  
 อนุตมโส ตังณณเณว รุกขํ ฉินฺทิตฺวา มนุสฺसानํ สลยจรณโยคุโค  
 เอกปทิกเสตุปี ชวเสตุเตวว สงฺขํ กจฺจติ ฯ สเจ ปน อุปริพฺพุทฺธานิ  
 เวตตลตาทีนํ หตฺถเณ กเหตุวาปี น สกฺกา โหติ เตन สลยจริตุํ น  
 วญฺญติ ฯ เอวรूपํ นทีปารสีมํ สมฺมณฺณินฺตุนฺติ ยตฺถายํ วุตฺตปฺปการา ชวนาวา  
 วา ชวเสตุ วา อภิมุขิตฺตฺเถยว อตฺถิ เอวรूपํ นทีปารสีมํ สมฺมณฺณินฺตํ  
 อนุชานามิตี อตฺถโธ ฯ สเจ ชวนาวา วา ชวเสตุ วา อภิมุขิตฺตฺเถ นตฺถิ  
 อีสกํ อุทฺธํ อภิรุหิตฺวา อโธ วา โอรุหิตฺวา อตฺถิ เอวมฺปิ วญฺญติ ฯ  
 กรวิกติสฺสตุเถโร ปน กาวุตมตฺตพฺพกนฺตเรปี วญฺญตฺติติ อาห ฯ อิมญฺจ ปน  
 นทีปารสีมํ สมฺมณฺณนฺนฺเตน เอกสฺมี ตีเร จตฺวา อุปริโสเต นทีตีเร นิमितฺตํ  
 กิตฺเตตฺวา ตโต ปฏฺจาย ยตฺตานํ ปริกฺขิปปนฺเตน ยตฺตกํ ปริกฺเขทํ อิจฺจติ  
 ตสฺส ปริโยसानเณ อโธโสเตปี นทีตีเร นิमितฺตํ กิตฺเตตฺวา ปรตีเร  
 สมฺมุขญฺจฺจเน นทีตีเร นิमितฺตํ กิตฺเตตฺตพฺพํ ตโต ปฏฺจาย ยตฺตกํ ปริกฺเขทํ  
 อิจฺจติ ตสฺส วเสน ยาว อุปริโสเต ปจฺมกิตฺติตฺตนิमितฺตสฺส สมฺมุขา  
 นทีตีเร นิमितฺตํ ตาว กิตฺเตตฺวา ปจฺจาหริตฺวา ปจฺมกิตฺติตฺตนิमितฺตเตน สทฺธิ  
 ฃมญฺเจตฺตพฺพํ ฯ

---

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

## เฉลย ประโยค ป.ธ. ๖

## แปล มครเป็นไทย

๑. พึงทราบวินิจฉัยในบทว่า ติโยชนปรมฺ นี้ ดังต่อไปนี้ :- ๓ โยชน เป็นประมาณ อย่างยิ่ง แห่งสัมานี้ เหตุนี้ สัมานี้ จึงชื่อว่ามี ๓ โยชน เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสัมา มี ๓ โยชนเป็นอย่างยิ่งนั้น ๆ สัมานั้น ภิกษุเมื่อจะสมมติ ต้องยืนอยู่ตรงกลางแล้ว สมมติให้มีระยะทิศละหนึ่งโยชนครึ่ง ใน ๔ ทิศ ๆ

แต่ถ้ายืนอยู่ตรงกลางแล้ว วัดออกไปทิศละ ๓ โยชน สัมา ย่อมรวม เป็น ๖ โยชน เช่นนี้ ใช้ไม่ได้ ๆ ภิกษุเมื่อจะสมมติสัมา ๔ เหลี่ยมเท่ากัน หรือ ๓ มุม ต้องสมมติให้วัดจากมุมหนึ่งไปหามุมหนึ่ง ได้ระยะ ๓ โยชน ๆ ก็ถ้า ภิกษุให้ที่สุตรอบแห่งใดแห่งหนึ่งเกิน ๓ โยชนไปแม้เพียงปลายเส้นผม เธอก็ ย่อมต้องอาบัติ และสัมาก็ไม่เป็นสัมาเลย ๆ

พึงทราบวินิจฉัยในบทว่า นทีปาริ นี้ ดังต่อไปนี้ :- ที่ชื่อว่า ฝั่ง เพราะอรรถว่า กันไว้, ถามว่า กันอะไร ? ตอบว่า กันแม่น้ำ, ฝั่งแห่งแม่น้ำ ชื่อว่า นทีปารา, อธิบายว่า สัมาครอบฝั่งแม่น้ำนั้น ๆ ก็ลักษณะแห่งแม่น้ำ ในคำว่า นทีปาริ นี้ มีนัยดังกล่าวแล้วในทินิมิตนั่นเอง ๆ

ชื่อว่า ยตุลลุตฐ ฐวนาวา วา มีความว่า ในแม่น้ำใด มีเรือสัญจรไปมา เป็นนิตย ที่ทำทั้งหลาย อันไปยังที่ผูกสัมา, เรือใด โดยกำหนดอย่างเล็กที่สุด พอพาคนไปได้ ๓ คนทั้งคนพาย ๆ ถ้าเรือนั้น เขานำไปข้างเหนือหรือข้างใต้ ด้วยกรณีกิจเฉพาะบางอย่าง เพื่อต้องการจะกลับมาอีกก็ตาม ถูกพวกขโมยลัก ไป แต่พึงได้คืนเป็นแน่ก็ตาม, อนึ่ง เรือใด ถูกพายุเชือกขาด คลื่นซัดออกไป กลางแม่น้ำ พึงนำกลับคืนมาได้แน่นอนก็ตาม, เรือนั้น ย่อมเป็นฐวนาวาอีก แท้, เรือที่เขาเข็นขึ้นบกไว้ในเมื่อน้ำลงงวดก็ดี เรือที่เขาเอาสิ่งของมีปุนขาว และน้ำเชื้อเป็นต้นบรรทุกเต็มจอดไว้ก็ดี จัดเป็นฐวนาวาได้เหมือนกัน ๆ ถ้าเรือ นั้นเป็นเรือแตก หรือมีแนวกระดานครากออก (จัดเป็น ฐวนาวา) ย่อมไม่ควร ๆ แต่ท่านพระมหาปทุมเถระกล่าวว่า แม้ถ้าว่าภิกษุทั้งหลายขอยืมเรือมาชั่วคราว จอดไว้ในที่ผูกสัมาแล้วทกนิมิต, เรือนั้น จัดเป็นฐวนาวาเหมือนกัน ๆ

ในคำว่า **ฐวนาวา** นั้น ท่านพระมหาสุเมธะกล่าวว่า นิमितก็ดี สีมาก็ดี ย่อมสำเร็จ ด้วยกรรมวาจา หาสำเร็จด้วยเรือไม่ แต่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาตฐวนาวาไว้ เพราะฉะนั้น ต้องเป็นเรือประจำแท้ ๆ จึงควร ฯ

๒. บทว่า **ฐวเสตุ** ภา ความว่า ในแม่น้ำใด มีสะพานสำหรับพวกคนเดินเท้า ซึ่งสำเร็จด้วยไม้ขนานกัน หรือเรียบด้วยแผ่นกระดานก็ตาม มีสะพานใหญ่ควรแก่การสัญจรแห่งสัตว์พาหนะ มีช้างและม้าเป็นต้นก็ตาม โดยที่สุด แม้สะพานที่พอเดินได้คนเดียว ซึ่งเขาตัดไม้ประกอบพอเป็นทางสัญจรของประชาชน ในขณะนั้นนั่นเอง ย่อมถึงความนับว่า สะพานถาวร เหมือนกัน ฯ แต่ถ้าเมื่อเอามือจับหวายและเถาว์ล้วยเป็นต้น ที่เขาผูกไว้ข้างบนแล้ว ก็ยังไม่อาจเพื่อจะไต่ ข้ามไปโดยสะพานนั้นได้ สะพานนั้น ไม่ควร ฯ

หลายบทว่า **เอวรูป นทีปารสีมि สมฺมุนินฺตุ** ความว่า ในแม่น้ำใด มีเรือประจำหรือสะพานถาวร มีประการดังกล่าวแล้วนี้ ที่ทำตรงกันนั้นแล เราอนุญาตให้สมมติฝั่งแม่น้ำเห็นปานนั้น เป็น นทีปารสีมาได้ ฯ

ถ้าเรือประจำหรือสะพานถาวร ที่ทำตรงกันไม่มี ขึ้นไปข้างบนหรือลงมาข้างล่างน้อยหนึ่ง จึงมี, แม้อย่างนี้ จะสมมติสีมาก็ควร ฯ แต่ท่านพระกรวิคิตสเถระกล่าวว่า แม้ในภายในคาวุตหนึ่ง มีเรือประจำ หรือสะพานถาวร จะสมมติสีมาก็ควร ฯ

ก็แล เมื่อภิกษุจะสมมติดินที่ปารสีมานี้ พึงยืนที่ฝั่งหนึ่ง ทักนิมิตที่ฝั่งแม่น้ำทางเหนือแล้ว หมุนตัวไปจำเดิมแต่นิมิตนั้น พึงทักนิมิตที่ฝั่งแม่น้ำทางใต้ ในที่สุดแห่งแดนกำหนดเท่าที่ต้องการ แล้วทักนิมิตที่ฝั่งแม่น้ำ ในที่ตรงข้ามในฝั่งโน้น ต่อจากนั้น พึงทักเรื่อยไป จนถึงนิมิตที่ฝั่งแม่น้ำ ตรงกับนิมิตที่ทักไว้เป็นครั้งแรกทางเหนือแล้ว ด้วยอำนาจแห่งแดนกำหนดเท่าที่ต้องการ แล้วกลับมาเชื่อมกับนิมิตที่ทักไว้ครั้งแรก ฯ